

Sygn. akt III AUa 1259/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak (spr.) SO del. do SA Katarzyna Antoniak
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2017 r. w Lublinie

sprawy A. J.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do renty rolniczej

na skutek apelacji A. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 22 września 2016 r. sygn. akt VI U 1214/15

oddala apelację.

Katarzyna Antoniak Małgorzata Pasek Krzysztof Szewczak

III AUa 1259/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 sierpnia 2015 r., znak:(...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił A. J. prawa do renty rolniczej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, ponieważ komisja lekarska KRUS orzeczeniem z dnia 20 sierpnia 2015 r. nie uznała jej za trwale lub okresowo całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym.

W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawczyni A. J. domagała się jej zmiany poprzez ustalenie prawa do renty rolniczej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Podniosła przy tym, że jest bardzo chorą osobą. Wskazała, że leczy się na zawroty głowy, utraty przytomności, chorobę serca, nadciśnienie, bóle kręgosłupa,

kompresyjne złamanie kręgosłupa z utratą władzy w rękach i nogach oraz utratą przytomności, depresję i cukrzycę. W ocenie ubezpieczonej nie jest ona zdolna do samodzielnej egzystencji, w związku z czym nie jest również w stanie pracować w gospodarstwie rolnym.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wnosił o oddalenie odwołania, podnosząc przy tym, że zaskarżona decyzja została wydana w oparciu o orzeczenie lekarza rzeczoznawcy KRUS oraz orzeczenie komisji lekarskiej KRUS. Zarówno lekarz rzeczoznawca, jak i komisja lekarska, w swoich orzeczeniach stwierdzili, że wnioskodawczyni nie jest trwale lub okresowo całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym. W związku z tym organ rentowy odmówił przyznania prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy.

Wyrokiem z dnia 22 września 2016 r. Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawczyni A. J., urodzona w dniu (...), wystąpiła w dniu 3 lipca 2015 r. do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do renty rolniczej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. W związku z powyższym została skierowana na bezpośrednie badania celem wydania orzeczenia przez lekarza rzeczoznawcę KRUS. W orzeczeniu z dnia 28 lipca 2015 roku lekarz rzeczoznawca KRUS rozpoznał u wnioskodawczyni organiczne zaburzenia osobowości oraz nadciśnienie tętnicze, cukrzycę typu (...), otyłość, wielopoziomowe zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa odcinka (...) i (...), przy czym w związku z takim rozpoznaniem stwierdził, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym, nie jest również niezdolna do samodzielnej egzystencji. Od tego orzeczenia A. J. złożyła w dniu 6 sierpnia 2015 r. sprzeciw do komisji lekarskiej KRUS, która rozpoznała u wnioskodawczyni dyskopatię piersiową i lędźwiową bez deficytów neurologicznych, otyłość, organiczne zaburzenia osobowości z upośledzonym intelektem, przebyte złamanie (...)w 2009 r., nadciśnienie tętnicze wyrównane oraz cukrzycę insulinoniezależną, wyrównaną. Mając to na uwadze orzeczeniem z dnia 20 sierpnia 2015 r. uznała, że ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym. W konsekwencji tego orzeczenia komisji lekarskiej Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 27 sierpnia 2015 r. odmówił A. J. prawa do renty rolniczej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Rozpoznając odwołanie od tej decyzji Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy specjalistów z zakresu: psychiatrii – M. P., neurologii – B. K. (1) [K.] oraz kardiologii – D. B. w celu weryfikacji oceny stanu zdrowia ubezpieczonej zawartej w orzeczeniu komisji lekarskiej KRUS z dnia 20 sierpnia 2015 r.

Z łącznej opinii wydanej przez tych biegłych wynika, że rozpoznali u A. J.: spondylozę szyjną, piersiową i lędźwiową, stan po urazie kręgu (...) w 2009 r. ze złamaniem (...) kręgow (...) , cerebrastenię pourazową, organiczne zaburzenia osobowości, nadciśnienie tętnicze(...)stopnia wg (...)/ (...) bez potwierdzonych powikłań narządowych oraz cukrzycę typu(...). W konkluzji biegli wskazali, że wnioskodawczyni nie wymaga przyjmowania leków przeciwbólowych, ani poprawiających krążenie mózgowe. Nie stwierdzono u niej zaburzeń chodu oraz zaburzeń siły mięśniowej, ani ostrego zespołu korzeniowego; nie stwierdzono również powikłań narządowych nadciśnienia tętniczego; wnioskodawczyni nie wymagała leczenia w (...). W związku z tym stwierdzili, że wnioskodawczyni jest zdolna do pracy w gospodarstwie rolnym.

W związku z wyjaśnieniami złożonymi przez ubezpieczoną oraz przedstawioną przez nią dokumentacją medyczną Sąd Okręgowy dopuścił również dowód z opinii biegłych lekarzy specjalistów z zakresu: chirurgii-ortopedii i diabetologii.

Biegły lekarz chirurg-ortopeda R. K. w opinii z dnia 10 kwietnia 2016 r. rozpoznał u A. J. zespół bólowy kręgosłupa szyjnego i piersiowo-lędźwiowego bez deficytów oraz wygojone złamanie kompresyjne trzonów kręgow (...) - (...) kręgosłupa piersiowego bez dysfunkcji czynnościowej. Biegły wskazał, że w wyniku leczenia zachowawczego i rehabilitacyjnego uzyskano prawidłowy wzrost kręgow (...) - (...) w prawidłowym ustawieniu, co umożliwiło odzyskanie przez skarżącą zdolności do wykonywania pracy fizycznej. Ponadto wskazał, że od czasu odmowy przyznania świadczenia rentowego stan zdrowia A. J. nie uległ istotnemu pogorszeniu. W związku z tym biegły podniósł, iż zgadza się z opinią komisji lekarskiej KRUS i stwierdził, że wnioskodawczyni jest zdolna do pracy w gospodarstwie rolnym.

Biegła lekarz diabetolog E. M. w opinii z dnia 17 maja 2016 r. wskazała, że wnioskodawczyni cierpi na cukrzycę typu(...)insulinoniezależną bez powikłań narządowych, co nie powoduje u A. J. niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Do opinii biegłych wnioskodawczyni w piśmie procesowym z dnia 7 lipca 2016 r. zgłosiła zarzuty podnosząc, że stan jej zdrowia nie pozwala na wykonywanie prac w gospodarstwie rolnym, a nawet prac domowych. Wskazała, że nie jest w stanie samodzielnie wykonać najprostszych czynności jak umycie się, gotowanie, zrobienie zakupów czy dojechanie do przychodni. Przy wszystkich tych czynnościach musi korzystać z pomocy rodziny. Do zarzutów załączyła dokumentację medyczną.

W związku z zarzutami zgłoszonymi przez ubezpieczoną do w/w opinii biegłych Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii uzupełniających, w których mieli się oni ustosunkować do zgłoszonych zastrzeżeń oraz do przedstawionej dokumentacji medycznej.

W uzupełniającej opinii z dnia 7 sierpnia 2016 r. biegli lekarze: neurolog, kardiolog i psychiatra wskazali, że po przeanalizowaniu dokumentacji medycznej A. J. nie stwierdzili, żeby jej treść dawała podstawy do zmiany wydanych wcześniej opinii i w pełni podtrzymali wnioski końcowe opinii zasadniczej. Podkreślili, że w dalszym ciągu nie uznają wnioskodawczyni za niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym. Biegły lekarz chirurg-ortopeda w swojej opinii uzupełniającej z dnia 9 sierpnia 2016 r. również wskazał, że przedłożona dokumentacja medyczna pozostaje bez wpływu na treść opinii zasadniczej.

Sąd Okręgowy zacytował następnie treść przepisów art. 21 ust. 1, 5 i 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. 2013 r., poz. 1403) oraz wskazał, że z określonych w nich warunków prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, w okolicznościach sprawy niniejszej bezsporne było, że wnioskodawczyni posiada wymagany okres podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Kwestią sporną pozostawało natomiast ustalenie czy stopień zaawansowania rozpoznanych u wnioskodawczyni schorzeń powoduje całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd Okręgowy oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy podzielił opinie w/w biegłych lekarzy zawierające ocenę stan zdrowia wnioskodawczyni pod kątem zdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i uznał je za miarodajne dowody w sprawie. Podkreślił, że opinie zostały sporządzone przez specjalistów z zakresu schorzeń, na które cierpi wnioskodawczyni. Biegli wydali opinie po uprzednim przeprowadzeniu badania bezpośredniego ubezpieczonej oraz po dokonaniu wszechstronnej analizy dostępnej dokumentacji medycznej, w tym przedstawionej im bezpośrednio przez wnioskodawczynię. Zdaniem Sądu Okręgowego opinie te są rzetelne, fachowe i nie budzą zastrzeżeń. Zwrócił uwagę na to, że biegli jednoznacznie stwierdzili, że występujące u wnioskodawczyni schorzenia nie powodują całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Biegli dokonali wnikliwej analizy stanu zdrowia wnioskodawczyni pod kątem jej schorzeń, wyczerpująco i kompleksowo uzasadnili wnioski dotyczące zdolności ubezpieczonej do pracy w gospodarstwie rolnym. Sąd I instancji podkreślił, że wszyscy biegli wydający opinie w sprawie niniejszej nie uznali wnioskodawczyni za całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym.

Zastrzeżenia do opinii biegłych zgłoszone przez wnioskodawczynię, zdaniem Sądu Okręgowego, nie dawały podstaw do uznania, że skutecznie zakwestionowała te opinie. Nie budzi wątpliwości, że w sprawie, której przedmiotem jest prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego z tytułu niezdolności do pracy, warunkująca powstanie tego prawa i będąca elementem ustaleń faktycznych ocena stopnia i rodzaju niezdolności do pracy wymaga wiadomości specjalnych i musi znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłych posiadających odpowiednią wiedzę medyczną adekwatną do rodzaju schorzeń osoby zainteresowanej. Sąd I instancji podniósł nadto, że o uznaniu niezdolności do pracy nie decyduje samo schorzenie, lecz stopień jego zaawansowania, który czyni ubezpieczonego częściowo lub całkowicie niezdolnym do pracy. O istnieniu takiej niezdolności nie decyduje i nie może decydować subiektywne odczucie badanego, ale obiektywna ocena specjalistów biegłych lekarzy sądowych - w niniejszej sprawie oceny zawarte w opiniach wydanych przez biegłych lekarzy specjalistów z zakresu neurologii, chirurgii-ortopedii, kardiologii, psychiatrii i diabetologii (Sąd I instancji powołał się przy tym na wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 stycznia 1998

r., II UKN 466/97 oraz z dnia 20 maja 2013 r., I UK 650/12). Sąd Okręgowy podkreślił, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego dowód z opinii biegłego, jak i instytutu ma szczególny charakter, mianowicie korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych. Do dowodów tych nie mogą więc mieć zastosowania wszystkie zasady o prowadzeniu dowodów. W konsekwencji nie można przyjąć, że sąd obowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych czy też z opinii instytutu w każdym wypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony. Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszych biegłych lub z opinii instytutu, gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas, gdy opinia złożona już do sprawy zawiera istotne braki, względnie też nie wyjaśnia istotnych okoliczności - taka sytuacja nie zachodzi jednak w niniejszej sprawie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73 – LEX nr 7404; z dnia 18 lutego 1974 r., II CR 5/74 – LEX nr 7407; z dnia 13 października 1987 r., II URN 228/87 – LEX nr 9281).

Sąd Okręgowy dodatkowo podniósł, że Sąd Okręgowy w Radomiu w sprawie sygn. akt VI U 1630/11 rozpoznawał odwołanie A. J. od decyzji organu rentowego odmawiającej prawa do renty rolniczej. W postępowaniu tym opinie wydawali biegli lekarze specjaliści z zakresu: neurologii, chorób wewnętrznych i gastroenterologii, chorób wewnętrznych i kardiologii oraz psychiatrii, którzy w tamtym okresie również nie uznali wnioskodawczyni za całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym. Wyrokiem z dnia 29 marca 2012 r. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie wnioskodawczyni. Apelację od tego wyroku wniesioną przez wnioskodawczynię A. J. Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił wyrokiem z dnia 11 października 2012 r., sygn. akt III AUa 468/12.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

W apelacji od tego wyroku, którą wniosła ubezpieczona A. J., nie zostały sformułowane zarzuty i wnioski w sposób odpowiadający wymaganiam określonym w art. 368 § 1 k.p.c. A. w istocie ponowiła zgłoszone w postępowaniu przed Sądem I instancji zastrzeżenia do opinii biegłych lekarzy. Podniosła, że korzysta ze zwolnienia lekarskiego do dnia 16 listopada 2016 r. (apelacja została przez nią wniesiona w dniu 19 października 2016 r.). Choroba serca, nadciśnienie, zapalenie opon mózgowych, zawroty i silne bóle głowy, utraty przytomności, choroby kręgosłupa, zwyrodnienie i torbiele sprawiają, zdaniem ubezpieczonej, że nie jest zdolna do pracy w gospodarstwie rolnym. Stan zdrowia uległ istotnemu pogorszeniu w następstwie nieszczęśliwego wypadku, któremu uległa w dniu 12 września 2009 r. Doznała wówczas kompresyjnego złamania kręgosłupa. Po tym wypadku odczuwa bóle kręgosłupa z przemieszczaniem, utratą władzy w rękach i nogach oraz utratą przytomności. Zaznaczyła, że nie jest w stanie samodzielnie funkcjonować, np. potrzebuje zawiezienia do lekarzy itp. Wnioskodawczyni dodatkowo podniosła, że brak odpowiednich środków sprawia, że nie stać ją na wykupienie leków, czy też produktów spożywczych pozwalających na prowadzenie właściwej diety, przez co występuje u niej otyłość.

Powołując się na te wszystkie okoliczności ubezpieczona w istocie domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie jej prawa do renty rolniczej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchynieniem zaskarżonego wyroku.

Trafnie Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczyni A. J. nie spełniła wszystkich przesłanek prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, bliżej określonych w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 277 ze zm.), które, co wymaga podkreślenia, muszą być spełnione łącznie. Ubezpieczona nie udowodniła bowiem, że jest trwale lub okresowo całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym.

W treści apelacji A. J. w istocie zarzuciła sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na błędnym ustaleniu faktycznym mającym wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a polegającym na stwierdzeniu, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym.

W treści apelacji ubezpieczona, poza opisem jej stanu zdrowia oraz sytuacji materialnej, podniosła, że dwukrotnie była leczona przez R. K., który w sprawie niniejszej wydał opinię jako biegły lekarz chirurg-ortopeda (opinia z dnia 10 kwietnia 2016 r. – 22-23 oraz opinia uzupełniająca z dnia 9 sierpnia 2016 r. – k. 72). Okoliczność ta sprawiła, że opinie wydane w sprawie niniejszej przez tego biegłego nie mogły być podstawą dokonania ustaleń mających istotne znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy niniejszej, bowiem osoba, która z racji posiadanych wiadomości specjalnych ma spostrzeżenia niedostępne dla innych osób (np. lekarz leczący chorego), powinna być przesłuchana w charakterze świadka, a funkcję biegłego należy powierzyć innej osobie, która z faktami istotnymi dla rozstrzygnięcia sprawy poprzednio się nie zetknęła (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 1976 r., I CR 374/76 – OSNCP 1977, z. 10, poz. 187). Takie bowiem zetknięcie się może powodować wyrobienie sobie już uprzednio opinii, od której trudno jest – choćby podświadomie – odstąpić. To zaś mogłoby kolidować z koniecznością braku antycypacji i uprzedzeń, jakie cechować powinny biegłego w postępowaniu sądowym. Mając to na uwadze oraz rozpoznane wcześniej u wnioskodawczynie schorzenia, zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak i w opiniach biegłych lekarzy wydanych w postępowaniu przed Sądem I instancji, a także dolegliwości i schorzenia opisane w apelacji, Sąd Apelacyjny uznał za konieczne uzupełnienie postępowania dowodowego o dowód z opinii biegłego lekarza specjalisty z zakresu neurochirurgii i neurotraumatologii i taki właśnie dowód dopuścił. W opinii z dnia 12 czerwca 2017 r. biegły lekarz neurochirurg i neurotraumatolog J. O. w zakresie swoich specjalności medycznych rozpoznał u wnioskodawczynie następujące schorzenia: przewlekły zespół bólowy kręgosłupa piersiowego, szyjnego i (...), spondylozę szyjną, piersiową i lędźwiową, stan po urazie kręgosłupa piersiowego z wygojonym złamaniem (...) trzonów (...) i (...) (2009 r.), cerebrastenię pourazową oraz organiczne zaburzenia osobowości. Biegły jednoznacznie stwierdził, że schorzenia te obecnie nie powodują całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. W uzasadnieniu opinii biegły lekarz neurochirurg i neurotraumatolog stwierdził, że w zakresie kręgosłupa piersiowego – w wyniku leczenia zachowawczego i rehabilitacji po przebyłym urazie ze złamaniami(...)trzonów (...) i (...) uzyskano prawidłowy wzrost tych kręgów, ich prawidłowe ustawienie, co umożliwiło odzyskanie zdolności do pracy. Biegły dalej podniósł, że zespół bólowy kręgosłupa szyjnego-piersiowego i lędźwiowo-krzyżowego (z demonstrowanym przy jego ocenie nasileniem bólu), ale bez ewidentnych objawów ubytkowych (niedowładów, zaników mięśniowych), nie sprzeczna długotrwałej niezdolności do pracy w rozumieniu rentowym. W ocenie biegłego ubezpieczona w okresach nawrotowych zaostrzeń bólowych może być leczona w ramach czasowej niezdolności do pracy. Aktualnie brak wskazań do leczenia neurochirurgicznego – operacyjnego kręgosłupa. Poprawa stanu zdrowia po dniu 30 listopada 2011 r. – w zakresie kręgosłupa w odcinku doznanego urazu – polega na wygojeniu złamań (...) trzonów (...) i (...). Prawidłowy wzrost kręgów (...) i (...) oraz ich prawidłowe ustawienie umożliwiły odzyskanie zdolności do pracy (opinia biegłego lekarza specjalisty z zakresu neurochirurgii i neurotraumatologii J. O. – k. 132-133).

Sąd Apelacyjny w pełni podzielił opinię biegłego lekarza J. O.. Należy podkreślić, że biegły ten posiada wieloletnie doświadczenie jako specjalista z zakresu neurochirurgii i neurotraumatologii. Wnioski wydanej przez niego opinii są stanowcze, jednoznaczne, szczegółowe, logiczne i przekonująco uzasadnione. Opinię tę należy ocenić również jako rzetelną, bowiem została ona oparta na wynikach przeprowadzonego przez biegłego badania bezpośredniego wnioskodawczynie oraz na wynikach wnikliwej analizy dostępnej dokumentacji medycznej. W uzasadnieniu opinii biegły przekonująco wykazał, co wymaga podkreślenia, na czym polega poprawa stanu zdrowia A. J. w stosunku do tego stanu z okresu, w którym miała ona ustalone prawo do renty rolniczej (okres przed dniem 30 listopada 2011 r.). Podkreślenia wymaga również, że opinia ta jest zgodna z pozostałymi opiniami biegłych lekarzy, wydanymi w postępowaniu przed Sądem I instancji. Ocena tych opinii dokonana przez Sąd Okręgowy nie nasuwa żadnych zastrzeżeń. Sąd Apelacyjny również w pełni podziela pozostałe opinie biegłych lekarzy wydane w sprawie niniejszej, mając przy tym na uwadze, że zostały one wydane przez biegłych z zakresu specjalności medycznych odpowiednich do schorzeń rozpoznanych wcześniej u wnioskodawczynie. Zawarte w tych opiniach ustalenia zostały szczegółowo uzasadnione, zawierają odwołania zarówno do wyników badań bezpośrednich, jak i do dokumentacji leczenia A. J.. Opinie powołanych wyżej biegłych lekarzy stanowią niewątpliwie miarodajne dowody w sprawie niniejszej. Podkreślenia wymaga, że kluczowy dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy niniejszej stan zdrowia wnioskodawczynie oraz związana z nim niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, nie mogą być ustalane przez sąd samodzielnie lub wyłącznie na podstawie innych dowodów zgłoszonych przez strony. Ocena niezdolności do pracy w zakresie

wymagającym wiadomości specjalnych musi znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłych posiadających odpowiednią wiedzę medyczną adekwatną do rodzaju schorzeń osoby ubezpieczonej. Wobec powyższego, rozstrzygając sporną okoliczność niezdolności wnioskodawczyni do pracy w gospodarstwie rolnym, należało oprzeć się na spójnych opiniach biegłych lekarzy różnych specjalności, którzy uznali, że A. J. nie jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym.

Treść apelacji pozwala na stwierdzenie, że ubezpieczona nie zgadza się z oceną jej stanu zdrowia dokonaną przez Sąd Okręgowy na podstawie opinii biegłych lekarzy specjalistów z zakresu: neurologii, kardiologii, ortopedii, psychiatrii oraz diabetologii, które zostały uznane przez ten Sąd za miarodajne dla poczynienia ustaleń faktycznych w tej sprawie, a w konsekwencji dokonanie ustalenia faktycznego sprzecznego ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, polegającego na przyjęciu, że ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym z powodu rozpoznanych u niej schorzeń. W istocie apelantka zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że opinie wydane w sprawie niniejszej przez w/w biegłych lekarzy zawierają miarodajną ocenę jej stanu zdrowia.

Skuteczne postawienie zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, lub nie uwzględnił wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów, jedynie to bowiem może być przeciwstawione uprawnieniu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r., III CK 245/04 – Legalis).

W ocenie Sądu Apelacyjnego ubezpieczona nie zdołała wykazać wadliwości rozumowania Sądu Okręgowego z punktu widzenia zaprezentowanych powyżej kryteriów.

Spór w sprawie niniejszej koncentrował się na kwestii, czy A. J. spełnia łącznie wszystkie przesłanki ustalenia jej prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wynikające z treści art. 21 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. 2016 r. poz. 277 ze zm.), a w szczególności przesłankę trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym określoną w art. 21 ust. 1 pkt 2 tej ustawy.

U podstaw takiej oceny, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym leżą wydane w postępowaniu przed Sądem I instancji opinie biegłych lekarzy specjalistów z zakresu: neurologii – B. K. (2), kardiologii – D. B. i psychiatrii – M. P. z dnia 2 grudnia 2015 r. (k. 11-13), uzupełnioną opinią tych biegłych z dnia 7 sierpnia 2016 r. (k. 70), chirurgii-ortopedii – R. K. z dnia 10 kwietnia 2016 r. (k. 22-23), uzupełnioną opinią tego biegłego z dnia 9 sierpnia 2016 r. (k. 72) oraz diabetologii – E. M. z dnia 17 maja 2016 r. (k. 46-47). Sąd Apelacyjny dokonując ustaleń w tym zakresie dodatkowo przeprowadził dowód z opinii biegłego lekarza specjalisty z zakresu neurochirurgii i neurotraumatologii J. O., który w opinii z dnia 12 czerwca 2017 r. również stwierdził, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym (opinia – k. 132-133). Sąd Apelacyjny pominął przy tym opinie (zasadniczą i uzupełniającą) wydane w sprawie przez biegłego lekarza chirurga-ortopedę R. K. z przyczyn, o których była już wyżej mowa.

Dowód z opinii biegłych podlega ocenie przy zastosowaniu kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c. pod kątem ich zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Należy przy tym zauważyć, iż odwołanie się przez sąd do tych kryteriów oceny stanowi wystarczające i należyte uzasadnienie przyczyn uznania opinii biegłych za przekonujące (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 listopada 2000 r., IV CKN 1383/00 – LEX nr 52 544; z dnia 21 października 2004 r., V CK 143/04 – Legalis oraz z dnia 7 kwietnia 2005 r., II CK 572/04 – LEX nr 151656, a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r., I CKN 1170/98 – OSNC 2001, z. 4, poz. 64).

W ocenie Sądu Apelacyjnego opinie biegłych z zakresu w/w specjalności medycznych, wydane w postępowaniu przed Sądem I instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym, w pełni odpowiadają wymaganiom stawianym przez dyspozycję art. 285 § 1 k.p.c., ponieważ nie tylko umożliwiają ich sądową kontrolę, ale nadto uzasadnienia ich są

przystępne i zrozumiałe dla osób nie dysponujących wiedzą medyczną, zaś wnioski końcowe sformułowane zostały jasno i czytelnie. Podkreślenia wymaga, że opinie te zostały sporządzone przez biegłych lekarzy o specjalnościach odpowiadających wcześniej rozpoznanyemu schorzeniu, na które cierpi ubezpieczona A. J.. Treść tych opinii świadczy o tym, że ich wydanie zostało poprzedzone rzetelną i wnikliwą analizą zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej dotyczącej procesu leczenia wnioskodawczynie, mającej wpływ na ich wnioski końcowe, które, co wymaga podkreślenia, są zgodne co do tego, że stan schorzeń rozpoznanych przez biegłych nie czyni obecnie wnioskodawczynie całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 21 ust. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Biegli lekarze: neurolog, kardiolog i psychiatra odnosząc się do zastrzeżeń do ich opinii zgłoszonych przez ubezpieczoną w piśmie procesowym z dnia 7 lipca 2016 r. (k. 54-55 oraz 58-68), przekonywująco i logicznie uzasadnili swoje stanowisko w opinii uzupełniającej (k. 70), zgodnie z którym brak jest wiarygodnej dokumentacji medycznej pozwalającej na uznanie ubezpieczonej za całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym. Treść wydanych w sprawie niniejszej opinii biegłych lekarzy z zakresu w/w specjalności medycznych, wbrew odmiennemu zapatrywaniu wyrażonemu w apelacji, jednoznacznie wskazuje na to, że biegli ci przed wydaniem opinii dokonali bardzo dokładnej analizy dostępnej w sprawie niniejszej dokumentacji medycznej dotyczącej procesu leczenia A. J..

Opinie w/w biegłych dostatecznie wyjaśniły wszystkie sporne okoliczności sprawy, a w szczególności czy ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 21 ust. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wnioskodawczynie w apelacji nie wskazała natomiast żadnych powodów, dla których w/w opinie biegłych lekarzy, na których został oparty zaskarżony wyrok, należałoby uznać za niewiarygodne. Z kolei w postępowaniu apelacyjnym wnioskodawczynie nie zgłosiła odpowiednio umotywowanych zarzutów, które pozwalałyby na skuteczne zakwestionowanie opinii biegłego lekarza specjalisty z zakresu neurochirurgii i neurotraumatologii J. O.. Niewątpliwie nie można było w sprawie niniejszej dokonać ustaleń, czy wnioskodawczynie jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym jedynie na podstawie opinii lekarzy leczących ubezpieczoną, z pominięciem przy tym opinii wydanych w sprawie przez biegłych sądowych. Podstawowym dowodem w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy jest bowiem dowód z opinii biegłego z zakresu odpowiedniej specjalności medycznej. Z istoty i celu tego rodzaju dowodu wynika, że jeżeli rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, dowód z opinii biegłego jest konieczny. W takim przypadku sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego, jeżeli jest ona prawidłowa. W apelacji nie została zakwestionowana ani wiedza fachowa tych biegłych, ani prawidłowość przeprowadzonych przez nich badań oraz poprawność analizy dokumentacji leczenia wnioskodawczynie. Reasumując należy jednoznacznie stwierdzić, iż dokonana przez Sąd Okręgowy ocena przeprowadzonych w sprawie dowodów, a w szczególności opinii biegłych lekarzy w pełni odpowiada kryteriom określonym w art. 233 § 1 k.p.c.

W związku z tym, że opinie biegłych wydane w sprawie niniejszej są jednoznaczne i przekonujące, nie zachodziła potrzeba dopuszczenia dowodu z opinii innych biegłych z zakresu tych samych specjalności medycznych na okoliczność wpływu rozpoznanych u wnioskodawczynie schorzeń na jej zdolność do pracy. Sąd nie ma bowiem obowiązku dopuszczania dowodu z dalszej opinii od tych samych biegłych lub innych biegłych, jeżeli już sporządzone w sprawie opinie są jednoznaczne i tak przekonujące, że określoną okoliczność uznaje za wyjaśnioną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1974 r., II CR 638/74 – OSPiKA 1975, nr 5 poz. 108). Potrzeba powołania innego biegłego nie może być jedynie wynikiem niezadowolenia strony z dotychczas złożonych opinii, lecz musi być następstwem umotywowanej krytyki dotychczasowych opinii (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 18 lutego 1974 r., II CR 5/74 – Biuletyn SN 1974, nr 4, poz. 64; 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99 – OSNP 2000, nr 22, poz. 807; 15 listopada 2001 r., II UKN 604/00 – Legalis; 30 maja 2007 r., IV CSK 47/07; 16 września 2009 r., I UK 102/09 – Legalis; 18 kwietnia 2013 r., III CSK 243/12 – Legalis; II UK 36/14 – Legali; 24 marca 2015 r., I UK 345/14 – Legalis oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2008 r., I UK 78/08 – Legalis). Należy podkreślić, że nie ma uzasadnienia powołanie kolejnego biegłego jedynie w sytuacji, gdy złożone opinie są niekorzystne dla strony. Dopuszczenie dodatkowej opinii w takiej sytuacji prowadziłoby bowiem do uwzględnienia kolejnych wniosków strony dopóty, dopóki nie zostałaby złożona opinia w pełni ją zadawalająca, co jest niedopuszczalne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 639/99 – Legalis).

Odmienne ocena opinii wydanych w sprawie niniejszej przez w/w biegłych lekarzy, prezentowana przez ubezpieczoną w toku postępowania przed Sądem I instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym, nie znajduje oparcia w zgromadzonym materiale dowodowym, a tym samym stanowi jedynie gołosłowną polemikę z merytorycznie uzasadnionym stanowiskiem biegłych sądowych.

Dla ustalenia wnioskodawczyni prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy konieczne jest łączne spełnianie przez nią wszystkich ustawowych przesłanek określonych w art. 21 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w tym spornej przesłanki w postaci całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. W związku z tym, że przeprowadzone w sprawie niniejszej postępowanie dowodowe jednoznacznie wykazało, że wnioskodawczyni nie spełnia przesłanki ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy określonej w art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a zatem prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw prawnych do przyznania jej tego świadczenia.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.